

Wzajemne uznawanie I.

Decyzja ramowa Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej

Zestaw studiów przypadku – przewodnik dla prowadzących szkolenie

Autor:

Prof. André Klip

Uniwersytet w Maastricht,

Sędzia honorowy – Sąd Apelacyjny – Hertogenbosch

Spis treści

A.	Studia przypadku	1
I.	Pytania wprowadzające	1
II.	Scenariusz przypadku 1; Pytania	1
III.	Ćwiczenia	2
III.	Scenariusz przypadku 2, kontynuacja przypadku 1; Pytania	3
B.	Dodatkowe uwagi dla prowadzących szkolenie dotyczące przypadków	4
C.	Podjęcie metodologiczne	5
I.	Ogólna idea i podstawowe tematy	5
II.	Grupy robocze i struktura seminarium	6
III.	Materiał dodatkowy	7
IV.	Ostatnie wydarzenia	7
D.	Rozwiązania	8

Wzajemne uznawanie I.

A. I. Pytania wprowadzające:

1. *Jakiego rodzaju bezwarunkowe kary pozbawienia wolności obowiązują w Twoim systemie krajowym?*
2. *Na czym polega zasada resocjalizacji? Czy ma to zastosowanie w Twoim systemie?*
3. *Jakiego rodzaju pomoc chce zaoferować decyzja ramowa 2008/909? W jakim stopniu różni się ona od decyzji ramowej 2008/947?*
4. *Jakie zasady obowiązują w Twoim kraju w zakresie warunkowego lub przedterminowego zwolnienia z kary pozbawienia wolności?*

A. II. Scenariusz przypadku 1:

Obywatel niemiecki Hans Schulz został skazany przez sąd karny w Warszawie w dniu 27 sierpnia 2010 r. na bezwarunkową karę 12 lat pozbawienia wolności za zgwałcenie ofiary A w dniu 3 czerwca 2009 r. w Warszawie, zgwałcenie ofiary B narodowości polskiej w Berlinie w dniu 7 sierpnia 1998 r., korzystanie ze środków transportu publicznego w Gdańsku bez ważnego biletu w dniu 7 czerwca 2010 r. oraz poważne uszkodzenie ciała na oddziale więziennym, gdy uciekł z gdańskiego więzienia w dniu 8 lipca 2010 r. Oprócz kary pozbawienia wolności, która odnosi się do trzech poważnych przestępstw, za przestępstwo transportowe nałożono grzywnę w wysokości 500 złotych.

Pod koniec 2016 r. właściwe organy polskie uzyskały informację, że Schulz wrócił do matki, która mieszka w Getyndze w Niemczech. W dniu 17 lipca 2017 r. polski organ wydaje zaświadczenie o przekazaniu wyroku do wykonania do Niemiec.

Pytania:

1. *Które organy będą organem wydającym nakaz i wykonującym nakaz?*
2. *Czy dany przypadek spełnia przesłanki decyzji ramowej 2008/909?*
3. *Wypełnij formularz/zaświadczenie i po tym, jak wszyscy to zrobią, przedyskutuj na forum, w których punktach się wahałeś.*
4. *Czy organ wykonujący nakaz miałby powody, aby rozważyć podstawę odmowy?*
5. *Czy opinia samego Hansa Schulza w tej sprawie jest istotna?*
6. *Czy niemieckie organy muszą go aresztować w oczekiwaniu na procedurę uznania?*

A. II. Ćwiczenia:

Znajdź następujące właściwe organy wykonujące nakaz i języki, które mają być używane w zaświadczeniu:

1. Obywatel Słowenii Janez Zupančič został skazany za napad z bronią w rękę w Brugge w Belgii w dniu 4 lipca 2019 r. na karę 7 lat pozbawienia wolności. Został aresztowany 31 grudnia 2017 r. i od tego czasu przebywa w więzieniu. Właściwy organ belgijski pragnie przekazać go oraz wykonanie kary do jego kraju pochodzenia – Słowenii.

Właściwy organ:

Język:

2. Josip Knežević jest obywatelem chorwackim skazanym przez sąd karny w Miszkolcu na Węgrzech na 12 miesięcy pozbawienia wolności za kradzież. Urodził się w Zagrzebiu.

Właściwy organ:

Język:

3. Obywatel rumuński Florin Radu został skazany 1 czerwca 2015 r. przez Sąd Okręgowy w Kownie, izba karna na karę 15 lat pozbawienia wolności za dwa morderstwa popełnione w 2013 r. W dniu 7 lipca 2020 r. właściwy organ litewski chce przekazać orzeczenie do Rumunii.

Właściwy organ:

Język:

A. III. Scenariusz przypadku 2, kontynuacja przypadku 1:

Z procedury uznania w Niemczech wynika, że Schulz nie był obecny na swoim procesie w Polsce. W dniu 7 czerwca 2010 r. został zatrzymany bez biletu i przebywał w areszcie śledczym do czasu ucieczki z więzienia w dniu 8 lipca 2010 r. poprzez brutalne pobicie strażnika więziennego. Po jego ucieczce wezwanie na rozprawę w sierpniu 2010 r. zostało wysłane na adres w Warszawie, gdzie był formalnie zameldowany. Odpowiedzialny oficer nie zastał go tam. Poszedł dwa razy i zostawił zawiadomienie, że dokument ma odebrać na komisariacie. Bezsporne jest, że wezwanie zostało doręczone zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami k.p.k. Od 2010 r. polskie organy bezskutecznie poszukiwały Schulza.

Podczas obrad w Niemczech Schulz stwierdza, że;

- był całkowicie nieświadomy faktu, że toczy się przeciwko niemu proces;
- że od lipca 2010 r. przebywał u swojej matki;
- że przyznaje się do korzystania z transportu publicznego bez biletu;
- że zaprzecza, jakoby był zamieszany w którekolwiek z tych poważnych przestępstw.

Pytania:

1. *Czy polski wyrok może być uznany i wykonany w Niemczech?*
2. *W jakich kwestiach organ wykonujący nakaz może potrzebować dodatkowych informacji?*
3. *Na podstawie jakich kryteriów podejmie decyzję?*
4. *Jakie są alternatywy, jeśli Niemcy nie uznają polskiego wyroku?*
5. *Wyobraźmy sobie, że polskie orzeczenie może być uznane w całości. Jakie są przepisy dotyczące wykonania nakazu w Niemczech?*
6. *Kiedy Schulz zostanie zwolniony?*

Część B. Dodatkowe uwagi dla prowadzącego dotyczące przypadków

Interesujące będzie sprawdzenie, czy tekst, którym dysponują uczestnicy, jest nie tylko tekstem w ich języku narodowym, ale także tekstem zawierającym poprawki i sprostowania wprowadzone do tekstu pierwotnego. Nadal często zdarza się, że tekst opublikowany w 2008 r. jest stosowany w praktyce bez istotnych zmian wprowadzonych przez decyzję ramową 2009/299. Uwaga: w odniesieniu do sprostowań: różni się to w zależności od języka i może nastąpić wiele lat po 2009 r.: np. wersja fińska Dz.U. 2014 L 36/22. Jeśli czas na to pozwala, jest to moment na szkolenie uczestników w zakresie korzystania z systemu eurlex i [skonsolidowanej wersji tekstów prawnych](#).

Bardzo ważne zachęcanie do używania narzędzi online!

I. Ogólna idea i podstawowe tematy

Pierwsza sprawa dotyczy znaczenia pojęcia wzajemnego uznawania przy uznawaniu wyroków sądowych drugiej strony. Wiąże się to z dużym zaufaniem do systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych drugiej strony i wymaga, by współpraca miała miejsce nawet w sytuacjach, w których znalezione rozwiązanie byłoby zupełnie inne w danym państwie członkowskim. Zasadniczo wyroki muszą być przyjmowane takimi, jakie są i wykonywane. W większości przypadków warunki określa państwo członkowskie wydające nakaz. Istnieje jednak kilka wyjątków, jak np. w przypadku stosowania przepisów o przedawnieniu.

Przygotowując się do pracy ze swoimi organami, pracownicy sądu muszą rozwijać wrażliwość, aby rozpoznawać takie sytuacje, ponieważ mogą one powodować opóźnienia, a nawet utrudniać współpracę lub prowadzić do konsekwencji mających zastosowanie po przekazaniu.

Druga sprawa skupia się na kwestii, która doprowadziła do wielu problemów w obszarze ENA, a obecnie stała się problemem również w zakresie przekazywania wyroków. W związku z orzecznictwem Trybunału w sprawie wyroków *zaocznych* oraz zmianami wszystkich instrumentów wzajemnego uznawania, polegającymi na wprowadzeniu nowych zasad dotyczących wyroków *zaocznych* na mocy decyzji ramowej 2009/299, w praktyce pojawiają się kolejne problemy.

Przypadki i pytania zostały zaprojektowane w taki sposób, aby umożliwić prowadzącym szkolenie i uczestnikom zmierzenie się z nimi:

1. Struktura i podstawowe założenia wzajemnego uznawania w ogólnym ujęciu i w szczególnym kontekście decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej – oraz decyzji ramowej Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. zmieniającej decyzje ramowe 2002/584/WSiSW, 2005/214/WSiSW, 2006/783/WSiSW, 2008/909/WSiSW oraz 2008/947/WSiSW, wzmacniając w ten sposób prawa procesowe osób i ułatwiając stosowanie zasady wzajemnego uznawania do orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie.

2. Ustalenie, które organy są zaangażowane po obu stronach.
3. Sposób podziału zadań między organem wydającym nakaz a organem wykonującym nakaz.
4. W jaki sposób można nawiązać kontakt między organami i jakich gwarancji należy udzielić?
5. Jakie są skutki przekazania dla wykonania kary w państwie członkowskim wykonującym nakaz?
6. Rola, jaką osoba skazana może odegrać w próbie zablokowania przeniesienia lub uzyskania lepszych warunków.
7. Rola, jaką może odegrać osoba skazana w staraniach o przekazanie, w przypadku braku inicjatywy ze strony zainteresowanych państw członkowskich.

II. Grupy robocze i struktura seminarium

Przed seminarium prowadzący wyśle jednostronicowy kwestionariusz, aby poznać doświadczenia uczestników dotyczące decyzji ramowej i jego praktyki. Prowadzący zapyta również, jakie są oczekiwania uczestników i na jakie pytania chcieliby uzyskać odpowiedzi. Uzyskane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane w prezentacji, jak również wpłyną na wybory, których trzeba będzie dokonać przy różnicowaniu poziomu zadań do omówienia i ewentualnych dodatkowych pytań. Ważne jest, aby informacje te były dostępne, ponieważ można się spodziewać, że wśród uczestników poziom doświadczenia, ich zdolności językowe i codzienne zadania w praktyce mogą się różnić.

Osoba prowadząca szkolenie przedstawi uczestnikom krótką prezentację (Power point), w której podkreślone zostaną istotne elementy decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – zakres stosowania, definicje, właściwe organy, rozróżnienie między przekazaniem w celu ścigania a wykonaniem, rola obywatelstwa lub miejsca zamieszkania osoby, której dotyczy wnioski, podstawy odmowy, terminy, prawo właściwe, kolejne decyzje, obowiązki państw członkowskich (**ok.15-20 min**).

Scenariusz przypadku 1 ma na celu zarówno zajęcie się bardzo podstawowymi kwestiami, jak i bardziej dogłębną analizę kilku problemów, które mogą

wystąpić. Uczestnicy będą pracować w grupach 4-5 osobowych i będą mieli do dyspozycji laptopa podłączonego do Internetu w celu rozwiązania pytań. Szczególnie polecane są strony internetowe EJD, Eurlex i Trybunału Sprawiedliwości. Celem jest, aby uczestnicy nauczyli się korzystać z tych stron internetowych w celu uzyskania potrzebnych informacji i wykorzystania ich w rozwiązywaniu omawianych problemów. Rozwiązanie scenariusza przypadku 1 i udzielenie odpowiedzi na pytania powinno zająć **ok. 1 godziny i 40 minut**. Grupy mogą być tworzone poprzez zebranie uczestników o tym samym poziomie doświadczenia.

W tym momencie zalecana jest 10-minutowa przerwa.

Rozwiązywanie **ćwiczeń** z punktu A.II powinno zająć **ok. 10 minut**, ponieważ mają one pomóc uczestnikom w zrozumieniu mechanizmu znajdowania właściwego organu oraz języka, którego należy używać w zaświadczeniu. Po zapoznaniu się ze stroną internetową EJD, ćwiczenie to może być również wykorzystane jako ćwiczenie kontrolne. W przypadku, gdy rozwiązanie scenariusza nr 1 zajęło więcej czasu niż przewidywano, ćwiczenie to można pominąć i zadać jako pracę domową.

Scenariusz przypadku nr 2 zmusi uczestników do zajęcia się kwestiami, których nie można znaleźć w tekście decyzji ramowej, jednak mają one zastosowanie w praktyce i wymagają szybkiej odpowiedzi. Uczestnicy będą pracować w grupach 4-5 osobowych i będą mieli do dyspozycji laptopa podłączonego do Internetu w celu rozwiązania pytań. Rozwiązanie scenariusza przypadku 2 powinno zająć **ok. 40-45 minut**.

Pozostałe pytania powinny zostać omówione na koniec seminarium (przez **ok. 5-10 minut**).

III. Materiały dodatkowe

Wszyscy uczestnicy **przyniosą** ze sobą kopię decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej – zawierającą formularze znajdujące się w załączniku. Uczestnicy przyniosą również lub będą mieli dostęp do swoich przepisów krajowych wdrażających decyzję ramową.

IV. Ostatnie wydarzenia

Proszę sprawdzić, czy w ciągu ostatnich trzech miesięcy nie toczyła się żadna nowa sprawa lub czy nie wniesiono wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości. (Uwaga: Prowadzący, jeśli nie ma aktualnej sprawy, mogą omówić fakty i skutki [Sprawy Ognyanov \[C-554/14\]](#)).

Część D. Rozwiązania

A. I. Pytania wprowadzające

1. Jakiego rodzaju bezwarunkowe kary pozbawienia wolności obowiązują w Twoim systemie krajowym?

Jest to pytanie, które informuje uczestników o całym wachlarzu różnych sankcji, które istnieją w Unii Europejskiej. Najlepiej sprawdza się w środowisku wielonarodowościowym, ale spełnia swoją funkcję również wtedy, gdy seminarium składa się tylko z przedstawicieli jednej narodowości. W takim przypadku, uczestnicy z większym doświadczeniem w przekazywaniu orzeczeń mogą zostać zapytani, czy natknęli się na zdania, które były zupełnie inne niż te znane z ich własnego systemu.

2. Na czym polega zasada resocjalizacji? Czy ma to zastosowanie w Twoim systemie?

Większość państw członkowskich albo formalnie uznaje tę zasadę za wiodącą w swoim traktowaniu osób skazanych, albo wprowadziła ją w życie. To, co to naprawdę oznacza, będzie się różnić w zależności od państwa członkowskiego. Ogólna idea jest taka, że szanse na reintegrację ze społeczeństwem są znacznie większe, jeśli można to osiągnąć w kraju pochodzenia i w języku ojczystym. W art. 3 decyzji ramowej 2008/909 podniesiono zasadę do rangi powodu przekazania wyroku i więźnia. Zarówno organy państwa wydającego nakaz, jak i państwa wykonującego nakaz muszą być przekonane, że cel ten został osiągnięty (art. 4 ust. 2). Z art. 4 ust. 3 wynika, że państwo członkowskie, którego obywatelem jest dana osoba, ma obowiązek służyć interesom rehabilitacji społecznej, co daje państwu członkowskiemu, którego obywatelem jest dana osoba, niewielkie możliwości odmowy.

3. Jakiego rodzaju pomoc chce zaoferować decyzja ramowa 2008/909? W jakim stopniu różni się ona od decyzji ramowej 2008/947?

Art. 3 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909 w sprawie kary pozbawienia wolności stanowi, że przekazanie kary powinno nastąpić w celu ułatwienia resocjalizacji osoby skazanej. Należy to uznać za nadrzędną zasadę mającą zastosowanie we współpracy. Podczas gdy skazani przekazani na podstawie decyzji ramowej 2008/909 są pozbawieni wolności, skazani przekazani na podstawie decyzji ramowej 2008/947 są na wolności, ale pod pewnymi warunkami, nadzorowanymi przez państwo członkowskie wykonujące nakaz.

4. Jakie zasady obowiązują w Twoim kraju w zakresie warunkowego lub przedterminowego zwolnienia z kary pozbawienia wolności?

Jest to pytanie, które informuje uczestników o szeregu różnych przepisów dotyczących warunkowego i przedterminowego zwolnienia, które istnieją w Unii Europejskiej. W niektórych państwach członkowskich zwolnienie może być możliwe po odbyciu $\frac{1}{4}$ kary, a w innych kara musi być w pełni odbyta. Niektóre stosują systemy, w których sąd określa datę zwolnienia, inne w ustawie, a jeszcze inne na mocy odrębnej decyzji komisji ds. zwolnień warunkowych lub organu egzekucyjnego. Ćwiczenie to sprawdza się najlepiej w środowisku wielonarodowym, ale ma również swoje funkcje, gdy seminarium składa się tylko z przedstawicieli jednej narodowości. W takim przypadku uczestnicy mający większe doświadczenie w przekazywaniu orzeczeń mogą zostać zapytani, czy zetknęli się z zasadami przedterminowego lub warunkowego zwolnienia, które były zupełnie inne niż te znane z ich własnego systemu.

Zrozumienie tej różnicy jest początkiem budowania zaufania do systemu drugiego człowieka.

A. II. Scenariusz przypadku 1

Pytania:

P1. Które organy będą organem wydającym nakaz i wykonującym nakaz?

Tym razem odpowiedzi na temat właściwego organu wydającego nakaz nie można znaleźć za pośrednictwem Atlasu. W tzw. Fiches Belges znajdujemy:

Sąd Okręgowy, w którego okręgu osoba skazana ma stałe lub czasowe miejsce zamieszkania.

Jeżeli nie można ustalić właściwości sądu na zasadach opisanych powyżej, właściwy w sprawie jest Sąd Okręgowy w Warszawie. Odnosi się to jednak do kompetencji sądu jako organu wykonującego nakaz. Z uwagi na centralną rolę Sądu Okręgowego w Warszawie, a także jako sądu, który wydał orzeczenie, można przyjąć, że może on wydać wniosek.

Również na temat Niemiec Atlas nie podaje odpowiedzi, ale ramowej czytamy, że prokuratorzy przy sądach okręgowych są kompetentni. W Getyndze znajduje się Sąd Okręgowy.

Kiedy szukałem odpowiedzi, 29 maja 2020 r. na stronie EJN pojawiła się informacja:

Informacje o tym, czy środek jest dostępny w państwie członkowskim, w którym poszukuje się pomocy, lub informacje dotyczące jego wykonania w tym państwie członkowskim można znaleźć w Fiches Belges. Dla Twojej wygody, przy każdym z powyższych środków znajduje się bezpośredni link [] do odpowiednich Fiches Belges.

Ostatnio sprawdzone 6 kwietnia 2017 r. przez Sekretariat EJN

Wynikają z tego dwie ważne informacje. System Atlas nie jest tak kompletny dla decyzji ramowej 2008/909 jak dla ENA. Ponadto w momencie, gdy się z nimi zapoznawałem, zawarte w nich informacje były ostatnio sprawdzane przez EJN trzy lata wcześniej. Innymi słowy, należy mieć świadomość, że nawet na stronie EJN informacje mogą być nieaktualne.

Poszukiwania kontynuowano w oparciu o Fiches Belges, którego istotna część brzmi następująco: *Organami właściwymi do przyjmowania wniosków są lokalne biura prokuratury. Adresy urzędów znajdują Państwo w ATLASIE EJN. Możesz skontaktować się z tą samą prokuratorem, która jest właściwa w sprawach ENA.*

Stwierdziliśmy już, że Atlas nie może pomóc, ale odniesienie do kompetencji ENA jest pomocne. Organem, do którego należy wysłać wniosek jest:

Nazwa:	Generalstaatsanwaltschaft Braunschweig
Adres:	Fritz-Bauer-Platz 1
Departament (Wydział):	
Miasto:	Braunschweig
Kod pocztowy:	38100
Numer telefonu:	(0049) 531 488-1401
Telefon komórkowy:	
Numer faksu:	(0049) 531 488-1414
Adres e-mail:	gstbs-poststelle@justiz.niedersachsen.de

Uwaga: Uwaga dla prowadzących szkolenie. Może pojawić się kwestia, czy decyzja ramowa 2008/909 ma zastosowanie. W takim przypadku możesz sobie z tym poradzić. Nie jest wskazane zajmowanie się tą kwestią przez osoby początkujące w praktyce wzajemnego uznawania. Wyrok pochodzi z dnia 27 sierpnia 2010 r. Dyrektywa powinna być wdrożona do dnia 5 grudnia 2011 r. Polska uczyniła to w dniu 1 stycznia 2012 r. Niemcy 25 lipca 2015 roku (choć na stronie EJN błędnie mówi się o 2105 roku). Wniosek dotyczy zatem wyroku wydanego przed datą wykonania. Art. 28 ust. 1 decyzji ramowej stanowi, że moment wysłania wniosku jest momentem decydującym. Innymi słowy, jeśli wniosek wpłynie po 5 grudnia 2011 r., podlega on decyzji ramowej, nawet jeśli wyrok jest starszy. W naszym przypadku wniosek został wysłany w dniu 17 lipca 2017 r.

Art. 28 ust. 2 decyzji ramowej umożliwia jednak państwom członkowskim złożenie oświadczenia, że będą nadal stosować konwencję Rady Europy o przekazywaniu więźniów z 1983 r., jeżeli prawomocne orzeczenie zostało wydane przed dniem 5 grudnia 2011 r. Niektóre państwa członkowskie, takie jak Holandia i Polska, złożyły taką deklarację. Holandia uczyniła to w dniu 9 października 2009 r., a Polska w dniu 1 czerwca 2011 r. Art. 28 ust. 2 stanowi, że takie oświadczenie musi zostać złożone w momencie przyjęcia decyzji ramowej, co nastąpiło w dniu 27 listopada 2008 r. Jaka jest wartość tych deklaracji? Poptawskiego Trybunał orzekł, że deklaracja holenderska nie może wywoływać żadnych skutków prawnych, ponieważ jest spóźniona. Można zatem przyjąć, że identyczna polska deklaracja jest również nieważna.

P2. Czy dany przypadek spełnia przesłanki decyzji ramowej 2008/909?

Istnieją różne aspekty, które należy sprawdzić i z którymi należy się uporać. Po pierwsze, czy spełnione są kryteria art. 4 decyzji ramowej. Zwracamy uwagę, że Schulz przebywa w Niemczech, czyli w państwie członkowskim, które zgodnie z art. 4 ust. 1 jest państwem wykonującym nakaz. Czy jednak zgoda została udzielona, czy też nie jest konieczne uzyskanie zgody skazanego Schulza? W przypadku Schulza, obywatela Niemiec mieszkającego w Niemczech, ma zastosowanie kategorii art. 4 ust. 1. Art. 6 ust. 2 lit. a) kładzie kres dyskusjom na temat zgody. Zgoda ta nie jest wymagana, jeżeli wyrok wraz z zaświadczeniem przekazywany jest do państwa członkowskiego, którego osoba skazana jest obywatelem i w którym mieszka. Zgoda Schulza nie jest zatem wymagana.

Kolejnym krokiem jest sprawdzenie, czy przestępstwa wchodzą w zakres zastosowania danego instrumentu prawnego. Art. 7 decyzji ramowej zawiera ten sam wykaz przestępstw, co decyzja ramowa ENA. Wymieniono w nim gwałt, w związku z czym nie jest potrzebna podwójna kontrola karalności. Poważne uszkodzenie ciała i korzystanie z transportu publicznego bez biletu nie zostały wymienione. Art. 7 ust. 4 decyzji ramowej wymaga następnie sprawdzenia, czy są to przestępstwa również w prawie niemieckim. Art. 7 ust. 1 wymaga, aby za każde z tych przestępstw wymierzona została kara co najmniej trzech lat pozbawienia wolności. Nie udało mi się sprawdzić sytuacji w prawie niemieckim, ale uważam, że jest bardzo mało prawdopodobne, aby prawo niemieckie przewidywało tak wysoką karę za korzystanie z transportu publicznego bez biletu. Innymi słowy, Niemcy nie zaakceptują wykonania nakazu za to przestępstwo. Może to zatem prowadzić do częściowego uznania, dla którego art. 10 przewiduje procedurę konsultacji.

P3. Wypełnij formularz/zaświadczenie i po tym, jak wszyscy to zrobią, przedyskutuj na forum, w których punktach się wahalesz.

To ćwiczenie z pewnością doprowadzi do pytań ze strony uczestników. Może to w dużym stopniu zależeć od ich narodowości lub doświadczenia w pracy z tymi zaświadczeniami.

Czy wiemy, czy wyrok jest ostateczny? Art. 1 decyzji ramowej stanowi, że jest to wymóg egzystencjalny dla stosowania decyzji ramowej. Odpowiedź na to pytanie znajduje się w polskim prawie. Decyduje to o tym, czy okoliczności sprawy sprawiają, że wyrok jest ostateczny. Z samego wniosku można

wyczytać, że polski organ jest zdania, że wyrok jest prawomocny. (Uwaga: do tej kwestii możemy powrócić przy okazji przybliżania nieobecności na rozprawie).

Uwaga dla prowadzących szkolenie: Każda odpowiedź lub wątpliwość jest poprawną odpowiedzią i powinno się do nich zachęcać uczestników. Najważniejsze jest wywołanie dyskusji. W praktyce wiele problemów wynika z braku pewności na temat wypełniania formularzy/zaświadczeń i braku dzielenia się z innymi tymi wątpliwościami.

Może pojawić się w tym momencie temat nieobecności na rozprawie i to, jak ją zakwalifikować. Jako prowadzący szkolenie musisz zdecydować, czy zajmiesz się tym teraz, czy odłożysz tę dyskusję na przypadek 2.

Może się również okazać, że państwa członkowskie mają zupełnie inne zasady dotyczące obliczania lat, miesięcy i dni. To bardzo ciekawe zjawisko. W końcu liczy się to, że organ wydający nakaz wymienia dni na formularzu, nawet jeśli wyrok był w latach lub miesiącach.

P4. Czy organ wykonujący nakaz miałby powody, aby rozważyć podstawę odmowy?

Pytanie to prowadzi nas do art. 9, w którym wymieniono podstawy do nieuznania i niewykonania nakazu. Dobrze jest umożliwić dyskusję na każdym z powodów, które uczestnik może uznać za stosowne lub warte omówienia.

W art. 9 ust. 1 lit. e) wspomniano, że można odmówić udzielenia pomocy, jeżeli uległa ona przedawnieniu w państwie członkowskim wykonującym nakaz. Uczestnicy zauważą, że jedno z przestępstw pochodzi już z 1998 r., a sam wyrok z 2010 r. Tak długi okres powoduje, że analizowane jest przedawnienie. Od prawa niemieckiego będzie więc zależało, czy wykonanie nakazu będzie mogła się odbyć w przypadku wszystkich trzech pozostałych przestępstw.

Uwaga dla prowadzących szkolenie: Ważnym ćwiczeniem w grupach o międzynarodowym składzie jest porównywanie krajowych przepisów dotyczących ram czasowych. Państwa członkowskie stosują całkowicie odmienne systemy oceny terminów wykonania nakazu. Niektóre państwa członkowskie dokonują obliczeń od momentu popełnienia przestępstwa, inne od momentu wydania wyroku skazującego. Oczywiście jest, że państwo członkowskie należące do pierwszej grupy, takie jak Niemcy, może znacznie

wcześniej niż inne państwo członkowskie stwierdzić przedawnienie wykonania nakazu. Również w tym przypadku zrozumienie, że inne państwo członkowskie ma zupełnie inny punkt wyjścia do obliczania terminów, stanowi ogromny wkład we wzajemne zaufanie.

Inne potencjalne podstawy odmowy są następujące:

Art. 9 ust. 1 lit. g) Jeśli chodzi o wiek, musimy znać wiek osób skazanych w chwili popełnienia przestępstw;

Art. 9 ust. 1 lit. h) – 12 lat pozbawienia wolności i ucieczka po miesiącu spędzonym w areszcie śledczym – to spora kara do odbycia.

Zdecydowanie warto przyjrzeć się art. 9 ust. 1 lit. i) odnoszącemu się do nieobecności oskarżonego. Należy to jednak zrobić w sposób bardziej systematyczny w scenariuszu przypadku nr 2, kiedy podane zostaną również dodatkowe informacje.

Art. 9 ust. 1 lit. l) odnosi się do przestępstw popełnionych na terytorium państwa członkowskiego wykonującego nakaz. Najstarszy gwałt w 1998 roku miał miejsce w Berlinie, w Niemczech. W takim przypadku to państwo członkowskie może odmówić. Przepis ten został wprowadzony jako opcja awaryjna, aby państwo nie było zmuszone do wykonania wyroku za naruszenie zasad postępowania, które byłoby oceniane zupełnie inaczej. W przypadku przestępstwa gwałtu nie można tego oczekiwać. Jest zatem prawdopodobne, że Niemcy nie skorzystają z tej podstawy.

P5. Czy opinia samego Hansa Schulza w tej sprawie jest istotna?

Art. 6 decyzji ramowej dotyczy sytuacji, w których opinia osoby skazanej odgrywa rolę. Dotyczy to wyłącznie sytuacji, gdy dana osoba nadal przebywa w państwie członkowskim wydającym nakaz. Schulz jest już jednak w państwie członkowskim wykonującym nakaz. Wynika to z tego, że osoby takie jak Schulz, które zbiegły i w ten sposób uniemożliwiły wykonanie sprawiedliwości, uważa się za pozbawione interesu w określeniu stanu wykonania nakazu. Art. 6 ust. 4 decyzji ramowej stanowi jedynie, że Schulz zostanie poinformowany.

P6. Czy niemieckie organy muszą go aresztować w oczekiwaniu na procedurę uznania?

Kwestię tę reguluje art. 14 decyzji ramowej. Jest to decyzja, którą należy podjąć na podstawie prawa niemieckiego. Niemieckie organy mogą, ale nie są zobowiązane do aresztowania Schulza przed podjęciem decyzji o uznaniu.

A. II. Ćwiczenia:

Znajdź następujące właściwe organy wykonujące nakaz i języki, które mają być używane w zaświadczeniu:

Aby znaleźć właściwe organy, skorzystamy z [Atlasu](#) dostępnego na stronie internetowej EJN – www.ejn-crimjust.europa.eu wybierzemy państwo członkowskie wykonujące nakaz jako kraje wykonujące nakaz i 903. *Wykonanie wyroku skazującego na karę pozbawienia wolności.*

Jeśli chodzi o języki zaświadczenia, będziemy korzystać z sekcji [sekcja – Powiadomienia dla każdego z państw członkowskich](#).

W przypadku braku powiadomienia, zgodnie z art. 23 ust. 1 decyzji ramowej, stosuje się język(i) urzędowy(e) państwa członkowskiego.

Wyniki powinny być następujące:

1. Obywatel Słowenii Janez Zupančič został skazany za napad z bronią w rękę w Brugge w Belgii w dniu 4 lipca 2019 r. na karę 7 lat pozbawienia wolności. Został aresztowany 31 grudnia 2017 r. i od tego czasu przebywa w więzieniu. Właściwy organ belgijski pragnie przekazać go oraz wykonanie kary do jego kraju pochodzenia – Słowenii.

Właściwy organ belgijski znajduje się w Brukseli, właściwy dla całego kraju, zob. strona internetowa EJN.

Nazwa:	Parquet du procureur du Roi de Bruxelles (Bureau CIS) – Parket van de procureur des Konings te Brussel (Bureau CIS)
Adres:	Portalis, Rue des Quatre bras, 4
Departament (Wydział):	
Miasto:	Bruksela
Kod pocztowy:	1000
Numer telefonu:	+ 32 2 508 73 24
Telefon komórkowy:	
Numer faksu:	+ 32 2 519 82 96
Adres e-mail:	mut.rec.bxl@just.fgov.be

Właściwy organ słoweński znajduje się w Lublanie, zob. strona internetowa EJN.

Nazwa: Sąd Okręgowy w Lublanie (jako sąd centralny, gdy nie można określić właściwości terytorialnej)
Adres: Tavcarjeva 9
Departament (Wydział):
Miasto: Ljubljana
Kod pocztowy: 1000
Numer telefonu: +386 (0)1 – 366 44 44
Telefon komórkowy:
Numer faksu: +386 (0)1 366 45 18
Adres e-mail:

Słowenia akceptuje, **słoweński i angielski**, [odnośne powiadomienie znajduje się na stronie internetowej EJN](#).

2. Josip Knežević jest obywatelem chorwackim skazanym przez sąd karny w Miskolcu na Węgrzech na 12 miesięcy pozbawienia wolności za kradzież. Urodził się w Zagrzebiu.

Właściwy organ węgierski znajduje się w Budapeszcie, właściwy dla całego kraju, zob. strona internetowa EJN.

Nazwa: Ministerstwo Sprawiedliwości
Adres: Kossuth tér 4
Departament (Wydział):
Miasto: Budapeszt
Kod pocztowy: 1055
Numer telefonu: +36 1 795 5823
Telefon komórkowy:
Numer faksu: +36 1 795 0554, lub, +36 1 795 0552
Adres e-mail: nemzb@im.gov.hu

Właściwy organ chorwacki znajduje się w Zagrzebiu, zob. strona internetowa EJN.

Nazwa: Sąd okręgowy w Zagrzebiu
Adres: Trg Nikole Šubića Zrinskog 5
Departament (Wydział):
Miasto: Zagrzeb
Kod pocztowy:
Numer telefonu: (+385 1) 4801-069
Telefon komórkowy:
Numer faksu: (+3851)4920-260
Adres e-mail: ured.predsjednika@zszg.pravosudje.hr

Chorwacja akceptuje, **chorwacki i angielski**, [odnośne powiadomienie znajduje się na stronie internetowej EJN](#).

3. Obywatel rumuński Florin Radu został skazany 1 czerwca 2015 r. przez Sąd Okręgowy w Kownie, izba karna na karę 15 lat pozbawienia wolności za dwa morderstwa popełnione w 2013 r. W dniu 7 lipca 2020 r. właściwy organ litewski chce przekazać orzeczenie do Rumunii.

Właściwy organ litewski znajduje się w Kownie, właściwy dla Kowno-Kowno DC, zob. strona internetowa EJN.

Nazwa: Sąd Okręgowy w Kownie, Izba w Kownie
Adres: Laisvės al. 103
Departament (Wydział):
Miasto: Kaunas
Kod pocztowy: 44291
Numer telefonu: +370 (37) 244 522
Telefon komórkowy:
Numer faksu: +370 37 424 743
Adres e-mail: kauno.apylinkes@teismas.lt

Właściwym organem rumuńskim jest Curtea de Apel (sąd rejonowy), zob. strona internetowa EJN. Nie wiemy, skąd dokładnie w Rumunii pochodzi Radu. Oznacza to, że konieczne są dalsze informacje. [Oдносьне powiadomienie znajduje się na stronie internetowej EJN](#), Rumunia wymaga: Do zaświadczenia i wyroku należy załączyć tłumaczenie na język **rumuński**.

A. III. Scenariusz przypadku 2, kontynuacja przypadku 1:

Z procedury uznania w Niemczech wynika, że Schulz nie był obecny na swoim procesie w Polsce. W dniu 7 czerwca 2010 r. został zatrzymany bez biletu i przebywał w areszcie śledczym do czasu ucieczki z więzienia w dniu 8 lipca 2010 r. poprzez brutalne pobicie strażnika więziennego. Po jego ucieczce wezwanie na rozprawę w sierpniu 2010 r. zostało wysłane na adres w Warszawie, gdzie był formalnie zameldowany. Odpowiedzialny oficer nie zastał go tam. Poszedł dwa razy i zostawił zawiadomienie, że dokument ma odebrać na komisariacie. Bezsporne jest, że wezwanie zostało doręczone zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami k.p.k. Od 2010 r. polskie organy bezskutecznie poszukiwały Schulza.

Podczas obrad w Niemczech Schulz stwierdza, że;

- był całkowicie nieświadomy faktu, że toczy się przeciwko niemu proces;
- że od lipca 2010 r. przebywał u swojej matki;
- że przyznaje się do korzystania z transportu publicznego bez biletu;
- że zaprzecza, jakoby był zamieszany w którekolwiek z tych poważnych przestępstw.

Pytania:

P1. Czy polski wyrok może być uznany i wykonany w Niemczech?

Fakty udowodnione przez polski sąd w wyroku muszą być zaakceptowane i nie mogą być weryfikowane jako warunek uznania. Nie ma znaczenia, czy niemiecki sąd karny nie skazałby go na podstawie dostępnych dowodów, czy uwzględniłby jego zaprzeczenie, czy też podjąłby o wiele surowszą decyzję. W związku z tym nie będzie dalszego dochodzenia, ponieważ Schulz twierdzi, że jest niewinny. Wzajemne uznanie zakłada, że miał on szansę wypowiedzieć się na temat oskarżenia wcześniej, już na rozprawie.

To jest załączek tego drugiego pytania: Nie było go na rozprawie. Czy jego nieobecność jest faktem, który wpływa na uznanie lub stwarza nowe warunki?

P2. W jakich kwestiach organ wykonujący nakaz może potrzebować dodatkowych informacji?

Niemieckie organy będą bardzo zainteresowane tym, jak dokładnie doszło do wezwania Schulza. Odnosi się to do art. 9 ust. 1 lit. i), w którym podano podstawę odmowy. W zależności od okoliczności wniosek może (choć nie jest to obowiązkowe) zostać odrzucony. Niemieckie organy mogą zwrócić się do polskich organów z dalszymi pytaniami na temat tego, co dokładnie miało miejsce. Uwaga: przy wypełnianiu informacji na wezwaniu bardzo ważne jest, aby organy wydające nakaz podawały informacje faktyczne, a nie kwalifikacje prawne. Patrząc na decyzję ramową i opisane fakty, staje się jasne, że Schulz nie został wezwany osobiście. **(Uwaga: uwaga dla prowadzących szkolenia: w niektórych systemach prawnych wezwanie do stawienia się na wezwanie może zostać prawnie zakwalifikowane jako wezwanie do stawienia się osobiście. Byłoby dobrze, gdyby to wyszło na jaw podczas debaty.)**

Możliwe jednak, że został on poinformowany w inny sposób. Decyzja ramowa nie definiuje tych innych środków w kategoriach formalnych, lecz jako zobowiązanie do osiągnięcia rezultatu: **jednoznacznie ustalono, że wie on o wyznaczonej rozprawie**. W przełomowej [sprawie Dworzecki \(C-108/16 PPU\)](#)

sąd skoncentrował się na tym, czy oskarżony mógł wiedzieć, że toczy się przeciwko niemu postępowanie. Wezwanie Dworzeckiego zostało wysłane pod jego adres. Dziadek przyjął wezwanie i obiecał, że przekaże je nieobecnemu wnukowi. Zgodnie z obowiązującym wówczas polskim ustawodawstwem, spełniał on tym samym zasady wezwania oskarżonego. Jego późniejsza nieobecność nie utrudniła postępowania i doprowadziła do wydania wyroku. Trybunał uważa taką procedurę za fikcję prawną.

W konkretnych okolicznościach sprawy nie ma żadnego dowodu na to, że wezwanie dotarło do Schulza. Nie jest to jednak koniec sprawy, ponieważ art. 9 ust. 1 lit. i) przewiduje trzy sytuacje, w których nieobecność na rozprawie nie może prowadzić do odmowy przyjęcia wezwania. Po drugie, Schulz udzielił pełnomocnictwa obrońcy, który był obecny na rozprawie. Nie wiemy tego, ale może to zostać wyjaśnione przez organy wydające nakaz. Trzecia i ostatnia możliwość jest taka, że Schulzowi doręczono decyzję, a następnie poinformowano go o prawie do ponownego rozpatrzenia sprawy. Jeśli następnie wyraźnie oświadczy, że nie chce ponownego procesu lub nie wystąpi o to w obowiązującym terminie, wyrok jest ostateczny i wykonalny. Nie wiemy, czy

takie prawo istnieje i jaka była reakcja Schulza. Jeśli jednak zachodzi którakolwiek z tych okoliczności, nie ma prawa do odmowy.

P3. Na podstawie jakich kryteriów podejmie decyzję?

Wiodącą zasadą będzie to, czy wykonanie polskiej kary w Niemczech służy jego resocjalizacji. Ponadto zgoda na wykonanie kary zapobiega również bezkarności w przypadku poważnych przestępstw i w ten sposób przyczynia się do zaoferowania obywatelom Europy przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

P4. Jakie są alternatywy, jeśli Niemcy nie uznają polskiego wyroku?

Będzie to zależało od podstawy odmowy. Od początku jest jednak jasne, że gdy istnieje podstawa odmowy mająca zastosowanie do wykonania wyroku, najprawdopodobniej będzie ona miała również zastosowanie do polskiego ENA wydanego Niemcom w celu jego przekazania. Art. 4 ust. 6 decyzji ramowej ENA pozwala na odmowę przekazania obywateli w celu wykonania nakazu, pod warunkiem że państwo członkowskie jest gotowe wykonać nakaz we własnym zakresie. Właśnie w tym ostatnim tkwi problem.

Czy Niemcy mogą wszcząć nowe postępowanie karne przeciwko Schulzowi? Niewątpliwie posiada ona jurysdykcję w odniesieniu do trzech poważnych przestępstw na podstawie terytorialności i przynależności państwowej. Najstarsze przestępstwo może ulec przedawnieniu. Czy pozostałe przestępstwa ulegają przedawnieniu na podstawie *ne bis in idem*, ponieważ istnieje już polskie orzeczenie? Art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen chroni przed ponownym ściganiem tylko wtedy, gdy kara została wykonana. Z pewnością tak nie jest.

Jeśli zastanowić się, co to znaczy zaczynać wszystko od nowa, to oczywiste jest, że znacznie lepiej byłoby od razu wykonać polski wyrok.

P5. Wyobraźmy sobie, że polskie orzeczenie może być uznane w całości. Jakie zasady obowiązują przy jego wykonywaniu w Niemczech?

Pytanie to skłania nas do zastosowania art. 17 decyzji ramowej 2008/909. Przepis ten wyraźnie stanowi, że wykonanie podlega prawu państwa

członkowskiego wykonującego nakaz, w tym wszystkim przepisom dotyczącym przedterminowego i warunkowego zwolnienia (art. 17 ust. 1). Schulz spędził w polskim więzieniu jeden miesiąc i jeden dzień, co należy odliczyć (art. 17 ust. 2).

Uwaga: Najciekawsza [sprawa Ognyanov \(C-554/14\)](#) uczy nas, jak Trybunał postrzega odpowiedzialność zaangażowanych państw członkowskich i które prawo którego państwa reguluje którą część wykonania kary. Obywatel bułgarski Ognyanov został w 2012 r. skazany w Danii za morderstwo i napad z bronią w rękę na karę 15 lat pozbawienia wolności. Przed przeniesieniem do Bułgarii w 2013 r. pracował w zakładzie karnym w Danii. Podczas wykonywania reszty kary w Bułgarii pojawiło się pytanie, czy Ognyanov będzie miał prawo do zmniejszenia wymiaru kary z powodu pracy w Danii. Gdyby tak było, byłby on uprawniony do zmniejszenia wymiaru kary o 2 lata, 6 miesięcy i 24 dni. Bez uwzględnienia pracy w Danii byłby on uprawniony do zmniejszenia wymiaru kary o 1 rok, 8 miesięcy i 20 dni, co stanowi różnicę ok. 10 miesięcy pozbawienia wolności. Prawo duńskie nie zezwala na jakiegokolwiek skrócenie kary z tego powodu, natomiast prawo bułgarskie zezwala. Innymi słowy: czy art. 17 decyzji ramowej 2008/909 w sprawie kary pozbawienia wolności stoi na przeszkodzie temu, by praca w duńskim zakładzie karnym została wykorzystana do skrócenia kary odbywanej w Bułgarii?

Odpowiedź brzmi, że tylko prawo duńskie reguluje kwestię ewentualnego skrócenia kary za pracę, a państwo wykonujące nakaz nie może z mocą wsteczną zastąpić swoim prawem wykonywania kar, a w szczególności swoimi przepisami dotyczącymi skrócenia kary, prawa państwa wydającego nakaz w odniesieniu do tej części kary, która została już odbyta przez daną osobę na terytorium państwa wydającego nakaz.

P6. Kiedy Schulz zostanie zwolniony?

Logiczną konsekwencją odpowiedzi udzielonej w punkcie 5 jest to, że jest ona oparta na prawie niemieckim.

(Uwaga dla prowadzących: ciekawym ćwiczeniem w grupie wielonarodowej byłoby poproszenie wszystkich uczestników, aby powiedzieli, kiedy Schulz zostanie uwolniony, kiedy w ich krajach odbędzie się wykonanie nakazu. Będziecie zaskoczeni ogromnymi różnicami, jakie zobaczycie!)